

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 23572
Tarih : 14.01.2023

77509

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin NEBATİ** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye'de anayasal bir ilke olan sosyal devlet ilkesi, ekonomik kriz dönemlerinde en çok ihtiyaç duyulan ancak en çok uygulanmayan ilkeye dönmüş durumdadır. Türkiye tarihinde bile nadiren görülen enflasyon ve yoksulluk oranlarının yaşandığı bu dönemde alt gelir gruplarına yapılacak ödemelerin yaşam maliyetlerini karşılayabilmesi toplumsal dayanışmanın gereğidir. Dul, yetim, engelli, yaşlı ve emekliler için ödenen ödenekler yaşanan ekonomik kriz karşısında çok yetersiz kalmaktadır. Reel olarak satın alma gücü çok azalan ödenekler bu ödenekleri alan yurttaşların yaşam maliyetlerini karşılamak için yetersiz kalmaktadır.

Ödeneklerin belirlenmesinde kişilerin kendi ihtiyaç durumları değil içinde yaşadıkları hanelerin esas alınması, birlikte yaşadıkları kişilerin gelir durumlarının etkili olması, yararlanma şartlarının kısıtlı olması, çalışan kişilerin gelirlerinin ölçü alınması (ya memur maaş artışı veya katsayısı, yada asgari ücret) birçok yurttaş için hak kayıplarında yol açmaktadır. Örneğin engel oranı yüzde 70 üzerinde olan engellilerin bakımı için verilen ödenekte memur maaş kat sayısı esas alınması nedeniyle 2023 yılında bu ödenek 4.337 TL (230 \$) olmuş olup asgari ücrete oranı yıllar içinde azalarak yüzde 51'e kadar düşmüştür. 2019-2020 yıllarında bu oran yüzde 64-65 bandında iken 2021 yılında bu oran yüzde 61'e, 2022'de yüzde 58'e ve bu yılın ilk döneminde yüzde 51'e düşmüştür.

65 yaş üzeri yaşlılar için ödenen ödenek 2023 yılı için 2.604 TL (138 \$)'dir. Çeşitli nedenlerle bu miktara muhtaç olan birçok yaşlının bu ödeneği bile alamadığı bilinmektedir. Yine emeklilerin veya sigortalıların vefat etmesi durumunda aile efratlarına verilen ödeneklerin çok sembolik bir düzeye düştüğü bilinmelidir. Son düzenlemeden sonra 2023 yılının ilk döneminde

geçen yılın asgari ücreti olan 5.500 TL'ye (292 \$) yükseltilen emeklinin ölümü durumunda eşi 4.125 TL (219 \$) alabiliyor. Emeklinin çocuklarına ve anne babasına verilen ödenek ise 700 TL (37 \$) gibi sembolik bir miktara kadar düşmektedir. Özellikle belirli bir yaşın üzerinde olan yaşlıların ve ağır bir ayrımcılıkla karşı karşıya kaldıkları için engellilerin iş bulma imkanlarının kısıtlı olduğu bilinmeli ve bu ödeneklerin en az asgari ücret düzeyine yükseltilmesi için gerekli çalışmalar başlatılmalıdır. Muhtaçlık durumunun belirlenmesinde kişinin "hanesinin" gelir ve servet durumu değil "kişisel" servet ve gelir durumu ölçü alınmalıdır.

Bu bağlamda;

- 1) Türkiye'de açlık sınırının (Aralık 2022 için 8.130 TL) altında geliri olan hanelerde yaşayan nüfus oranı nedir? Bu nüfus içerisinde yaşlı, engelli, dul, yetim ve emekli oranı nedir? Bu kişilerin mutlak açlığa ve derin yoksulluğa karşı korunması amacıyla alınan tedbirler nelerdir? Son zamlara ilave olarak yıl içinde açlık sınırın altında yaşayan bu nüfusa yönelik bir iyileştirme yapılacak mıdır?
- 2) Türkiye'de toplam engelli kişi sayısı kaçtır? Bu kişilerden asgari ücret veya üzeri iş sahibi olan kişi sayısı kaçtır? İş ve gelir sahibi olmayan kişi sayısı kaçtır? İş ve gelir sahibi olmadığı halde herhangi bir ödenek almayan sayısı kaçtır? Engelli olduğu gerekçesiyle kendisine ödenek verilen kişi sayısı kaçtır?
- 3) Türkiye'de 2023 yılında dul maaşı alan kişi sayısı kaçtır? Dul maaşı alanların yüzde kaç en düşük emekli maaşının (5.500 TL'nin) altında, yüzde kaç açlık sınırının (Aralık 2022 için 8.130 TL'nin) altında, yüzde kaç asgari ücretin (8.500 TL'nin) altındadır? Bu kapsamda asgari ücretin üzerinde maaş alan kişi sayısı kaçtır?
- 4) Türkiye'de 2023 yılında yetim maaşı alan kişi sayısı kaçtır? Yetim maaşı alanların yüzde kaç en düşük emekli maaşının (5.500 TL'nin) altında, yüzde kaç açlık sınırının (Aralık 2022 için 8.130 TL'nin) altında, yüzde kaç asgari ücretin (8.500 TL'nin) altındadır? Bu kapsamda asgari ücretin üzerinde maaş alan kişi sayısı kaçtır?
- 5) Türkiye'de 2023 yılında yaşlılık maaşı alan kişi sayısı kaçtır? Yaşlı olmasına ve emekli maaşı almamasına rağmen yaşlılık maaşı almayan kişi sayısı kaçtır? Maaş alanların ve alamayanların cinsiyet dağılımı nedir? ? Yaşlılık maaşı alanlardan kiracı olanların oranı nedir?